

За наукові КАДРИ

Орган партіюро, ректорату, комітету ЛКСМУ, профкому та місцевому
Одеського Державного Університету ім. І. І. Мечникова

СЕРЕДА
25
ТРАВНЯ
1955 року
№ 17 (451)

Ціна 20 коп.

Зараз вся увага деканатів і кафедр партійних, комсомольських та профспілкових організацій, увага студентів-випускників всіх факультетів повинна бути спрямована на те, щоб державні екзамени пройшли на найвищому рівні.

Звіт перед Батьківщиною

Захист дипломної роботи — це завершальний етап самостійної праці студента з обраної спеціальності. В дипломній роботі відбивається методологічна зрілість молодого спеціаліста, знання ним своєї спеціальності, вміння користуватися фактичним матеріалом. Успішне написання і захист дипломної роботи є гідною відповіддю студентів на любов і піклування, якими оточують їх наша партія і уряд.

Для того, щоб дипломні роботи були своєчасно і успішно написані і захищені, потрібна добросовісна і систематична робота самих дипломантів, чітке керівництво з боку деканатів і кафедр, постійна увага до цієї важливої справи з боку партійних і комсомольських організацій.

Зараз на переважній більшості факультетів та кафедр захист дипломних робіт вже закінчений і можна підвести деякі підсумки.

Більшість студентів-випускників сумлінно поставилася до розробки свого першого самостійного наукового дослідження і одержала високу оцінку дипломних комісій під час захисту. Найбільш організовано, вчасно і успішно пройшов захист на географічному відділі геолого-географічного факультету, на біологічному факультеті.

З 28 дипломантів-географів 21 захистили свої дипломні роботи на «відмінно» і 7 — на «добре». Роботи випускників-гідрологів В. Ситникова, А. Бродського, економікогеографів Шейкіної, Пазій, Плюскової, Григораш, фізгеографа Батурської написані на самостійно зібраному і обробленому матеріалі і визнані найбільш цінними в науковому і практичному відношенні.

На біологічному факультеті з загального числа 51 дипломанта — 41 захистив дипломну роботу на «відмінно», 7 — на «добре» і лише 1 дипломантка спеціалізації геоботаніки Кодимська, яка працювала не на повну потужність, одержала задовільну оцінку. Треба відзначити, що на кафедрах анатомії та фізіології рослин (зав. кафедрою проф. С. І. Лебедєв), мікробіології (зав. кафедрою проф. В. П. Тульчинська) та гідробіології (зав. кафедрою проф. О. Р. Прендель) всі дипломні роботи одержали найвищу оцінку.

Успішно пройшов захист у дипломантів фізико-математичного факультету. Тут з 20 випускників — 18 захистили роботи на «відмінно» і 2 — на «добре». Серед кращих робіт най-

більш відзначаються дипломні дослідження студентів Містечкіна, Датія (керівник проф. Є. А. Кирилов), О. Кнаба, Ю. Рубльова, Л. Гур'єва (керівник доц. Т. Я. Сьора), В. Шиманського.

З непоганими результатами, хоч дещо і з запізненням, закінчили захист історики і хіміки. Так, всі дипломанти кафедри неорганічної хімії (зав. кафедрою доц. А. І. Позігун) захистили свої дипломні на «відмінно». З 12 дипломантів-фізиків (зав. кафедрою проф. А. К. Давтян) — 7 одержали при захисті відмінні оцінки. Роботи студентів Волощенко, Ткач, Риковського, Тарновської, Каганського, Скреблюкова є цінними науковими дослідженнями і при подальшій роботі можуть бути опублікованими. Недобросовісно поставилася до роботи студентка Іванова. Під час написання дипломної вона нехтувала консультаціями керівника роботи, лінувалася, і в результаті при захисті ледве витягнула на «задовільно». Слабо розробила і захистила дипломну роботу студентка Якименко (кафедра органічної хімії).

На історичному факультеті з великими труднощами «переповзала» з курсу на курс студентка Карасьова. І хоч студентка захистила свою дипломну роботу на «задовільно», навряд чи вона зможе задовольнити своїх майбутніх учнів, як викладач історії в школі.

Найгірше становище з захистом дипломних робіт створилося на філологічному факультеті. Хоч всі строки захисту вже давно минули і кілька днів лишилося до початку державних екзаменів, тут захист дипломних робіт ще далеко не закінчений. Ще навіть не всі роботи перевірені керівниками і прорезензовані. Це призводить до того, що захист проводиться без чіткої організації і в надто напруженій обстановці.

Неполадки з захистом можуть негативно відбитися на наслідках державних екзаменів на філологічному факультеті.

Зараз вся увага деканатів і кафедр, партійних, комсомольських та профспілкових організацій, увага студентів всіх факультетів університету повинна бути спрямована на те, щоб державні екзамени пройшли на найвищому рівні.

ЛИШЕ НА „ВІДМІННО“

Кафедра мікробіології в цьому році мала 7 дипломантів. Всі вони вже захистили дипломні роботи, і всі одержали відмінні оцінки.

Дипломантка Л. Савчук розробляла тему «Бактерицида дія листя рослини на бруцели». Л. Савчук виявила, що листя деяких рослин затримує ріст бруцел. Дані, одержані дипломанткою, мають практичний і науковий інтерес. За свою роботу Л. Савчук нагороджена грамотою.

Розробці питань діагностики бруцельозу присвячена дипломна робота В. Хамагушкіна «Вивчення особливостей реакції преципітації при бруцельозі». В. Хамагушкін розробив і удосконалив реакцію преципітації, що в подальшому може бути використана для діагностики бруцельозу. Робота має великий інтерес і відзначена грошовою премією.

Дипломантка К. Мілкіна досліджувала імунологічні зрушення у віддалені строки вакцинації і реактивності при бруцельозі. Вивчення цього питання є передумовою для застосування в широкому масштабі профілактики бруцельозу в сільськогосподарських тварин.

Робота дипломантки І. Березняк присвячена вивченню комбінованої дії саназину, екомоліну та біоміцину на бруцели. До цього часу комбінована дія цих антибіотиків вивчена

дуже мало. Робота заслуговує уваги і рекомендується для подальшої розробки.

Дипломантка Є. Павлова розробляла тему, також присвячену питанням діагностики бруцельозу — «Порівняльне дослідження бруцельозних антигенів для реакції преципітації». Дипломантка самостійно виготовила декілька діагностичних препаратів (антигенів) і при дослідженні їх одержала цікаві дані.

Дипломантка Н. Зубрицька вивчала грибу мікрофлору коренів винограду. Нею проведена величезна, дуже кропітка робота, в результаті якої вона виявила якісну різницю в складі грибно-мікрофлори двох сортів винограду, з яких один піддається захворюванню філоксерою, а другий — стійкий проти неї. Порівняльному вивченню морфологічних, культуральних, біохімічних властивостей похідних штамів пивних дріжджів присвячена дипломна робота К. Заїкіної. Робота проведена на виробничій, на пивоварному заводі № 2. Вивчений новий штам пивних дріжджів. Він рекомендований для використання в пивоварній промисловості.

Велику допомогу дипломантам в їх роботі подавали керівники дипломних робіт та інші працівники кафедри мікробіології.

Про захист дипломних робіт випускниками - математиками

Недавно відбувся захист дипломних робіт студентами фізико-математичного факультету.

Треба сказати, що в цьому році дипломанти-математики прагнули внести якомога більше самостійного в теми, які ними розроблялися.

З 12 дипломантів, які захищали дипломні роботи, 5 студентів одержали «відмінно», 4 — «добре» і 3 студенти — «задовільно».

Серед всіх дипломних робіт особливо відзначається робота студента А. Костіна на тему: «Про поведінку рішень диференціальних рівнянь в межах точки спокою» (керівник — доктор фізико-математичних наук М. І. Гаврилов). Робота складається з двох частин і містить результати, самостійно одержані автором. Особливий інтерес становить друга частина, де одержано нові критерії сталості систем лінійних диференціальних рівнянь з перемінними коефіцієнтами. При захисті дипломної роботи на засіданні кафедри математичного аналізу було вирішено, що робота А. Костіна повинна бути оформлена у вигляді двох статей для опублікування в одному з центральних математичних журналів.

Робота Костіна відзначена грамотами Міністерства вищої освіти та ОДУ і одержала грошову премію.

Дипломна робота студентки І. Гомоляко на тему: «Абсолютно монотонні функції в теорії найкращого наближення» (керівник — доц. Г. М. Мірач'ян) також містить самостійні результати. Дипломанткою пророблена велика робота по поліпшенню доведення багатьох теорем акад. С. М. Бернштейна з даної теми, і треба визнати, що в цьому відношенні І. Гомоляко домоглася успіху.

Студент В. Мальцев у своїй дипломній роботі «Варіаційні принципи конформних відображень» (керівник — ст. викл. М. М. Кривцова) одержав певні самостійні результати.

Крім вказаних дипломантів, на «відмінно» захистили свої дипломні роботи студентка М. Абрамова по темі: «Деякі узагальнення поняття інтеграла» (керівник — кандидат фізико-математичних наук Т. І. Матвеев) і студентка Г. Макаревич по темі: «Спектральна теорія диференціальних рівнянь» (керівник — доцент фізико-математичних наук М. І. Гаврилов).

Необхідно відмітити, що студентам В. Оробей, Т. Гончаровій, Л. Дашкевич та М. Кебі, які захистили свої дипломні роботи на «добре», довелося проробити велику за обсягом математичну літературу, розібратися в складних питаннях і критично підійти до викладу матеріалу своєї дипломної роботи.

А студентки Л. Макаруч, М. Косая та Г. Присницька, які одержали за свої дипломні роботи задовільні оцінки, не використали всіх своїх можливостей, мало консультувались у викладачів при написанні дипломних робіт, не до кінця проробили всю рекомендовану літературу.

Взагалі, захист дипломних робіт показав, що для більшості випускників-математиків 5 років навчання в університеті не пройшли даремно. Безперечно, що вони з честю справляються з тими завданнями, які поставлять перед ними партія і народ, коли вручатимуть їм дипломи про закінчення університету.

Л. Г. ТОДОРОВА, ст. лаборант кафедри математичного аналізу.

НАСЛІДКИ СУМЛІННОЇ ПРАЦІ

На кафедрі фізичної географії відбувся захист дипломних робіт. Особливо успішно пройшов захист дипломної роботи Сталінського стипендіата Л. Батурської. На підставі своїх польових спостережень вона вдало розробила характеристику геоморфологічних особливостей басейну р. Кучурган і, зокрема, докладно зупинилася на ерозійних явищах цього району. При цьому тов. Батурська зробила низку морфометричних розрахунків відповідно до методики, розробленої доц. Н. В. Ізмайловою. До праці доданий дуже цікавий від-

бір фото по цьому району.

Безумовний інтерес становив захист дипломної роботи студентом Ю. Каміньським. Невтомний турист, майстер спорту з туризму, він мав нагоду відвідати Західний Сибір і Алтай. Дипломна робота тов. Каміньського присвячена природним особливостям району освоєння цілинних і перелогових земель. Дипломант виявив добре знання матеріалу.

Дуже добре була оформлена дипломна робота студентки С. Зудиліної. До праці додано майже 40 картель і карт, досить добре виконаних.

Праця С. Зудиліної одержала позитивну оцінку кафедри, як і аналогічна праця студентки Мілицької (пролюборежжа Дністра).

Захист робіт інших дипломантів кафедри фізгеографії теж пройшов на належному рівні.

З них найкраще оформлена робота студентки Горячкіної, яка присвячена характеристиці наших лиманів.

Взагалі, з 8 дипломантів-фізгеографів 7 одержали при захисті відмінні оцінки, 1 — оцінку «добре».

Доц. Ф. Є. ПЕТРУНЬ, зав. кафедрою фізгеографії.

ДИПЛОМНІ РОБОТИ ІСТОРИКІВ

Дипломні роботи є складовою частиною випускних екзаменів. Їх захист визначає право складання державних екзаменів. Тому увага всього колективу університету і, в першу чергу, партійної і комсомольської організації V курсу була спрямована на цю важливу частину роботи випускників-істориків.

Кафедри факультету, викладачі, які керували написанням дипломних робіт приклали багато зусиль і уваги до роботи студентів-дипломантів, і внаслідок цього якість дипломних робіт цього року значно поліпшилась у порівнянні з минулими роками.

З 35 дипломантів історичного факультету захистили дипломні роботи на «відмінно» 21 чоловік, на «добре» — 12 чоловік і лише одна дипломна робота одержала задовільну оцінку. Якщо брати окремо по спеціальностях, то з 11 фуркантів марксизму-ленінізму на «відмінно» захистили 7 і на «добре» — 4 студенти; з 14 фуркантів історії СРСР на «відмінно» захистили 9 і на «добре» — 5 чоловік; з 10 фуркантів загальної історії на «відмінно» захистили 6 дипломантів, на «добре» — 3 і на «задовільно» — 1.

У підвищенні загального теоретичного рівня і якості дипломних робіт велику роль відіграла цікава тематика цих робіт, вироблена кафедрами факультету. Темі робіт зв'язані з глибоким вивченням історії марксизму-ленінізму, славної історії і діяльності Комуністичної партії Радянського Союзу, історії розвитку і боротьби пролетаріату нашої країни, боротьби великого російського народу та інших народів нашої Батьківщини за незалежність і культуру, з вивченням воєнної історії. Велике місце в дипломних роботах займає тематика, присвячена історії взаєм-

них відносин СРСР і країн народної демократії.

Цікаві і важливі теми розробили і захистили на «відмінно» тт. Вак — «Ленінська теорія соціалістичної революції», Маркушин — «Боротьба КПРС за соціалістичну індустріалізацію», В. Казанцев — «КПРС — організатор розгрома німецько-фашистських загарбників під Сталінградом».

В роботі т. Казанцева (керівник доц. Д. С. Бельфор) глибоко вивчено історію Сталінградської героїчної епопеї.

Червоною ниткою в роботі проведена організуюча, керівна роль Комуністичної партії в створенні умов великої перемоги над найлітійшим ворогом Радянської держави і всього прогресивного людства — німецьким фашизмом. Зміст роботи пов'язаний з сучасним станом боротьби за мир, демократію і соціалізм.

Значне місце в дипломних роботах студентів спеціалізації марксизму-ленінізму займає тематика, зв'язана з першою російською революцією. Так, тему «Перша російська революція 1905—1907 рр. та її всесвітньо-історичне значення» розробив студент Колягін (керівник — доц. Д. С. Бельфор) і тему «Селянське питання в I державній думі» — студент Комарницький (керівник — доц. Штернштейн). Обидві роботи захищені на «відмінно».

Великий інтерес і схвалення викликала робота студента С. Потолова на тему: «Розвиток капіталістичної промисловості і формування пролетаріату в Донбасі в кінці XIX на початку XX сторіччя». Робота т. Потолова є кращою на кафедрі історії СРСР. Вона оцінена відмінною оцінкою з особливою відміткою: «Краща робота».

Великий інтерес всіх присутніх ви-

кликав захист дипломної роботи на тему: «Громадсько-ідейна боротьба в російському живописі в 60—80 рр. XIX ст.» студ. Островською (керівник — канд. історичних наук Першина). Робота одержала відмінну оцінку.

Слід відзначити, що теми всіх 14 дипломних робіт, які захищалися на кафедрі історії СРСР, актуальні, політично гострі.

Глибокий інтерес дипломанти виявили до історії відносин СРСР з іншими країнами і до питань боротьби за мир. Так, на кафедрі загальної історії в ряді робіт висвітлена рішуча боротьба СРСР за мир і викриваються реакційні наміри американо-англійських підпалювачів нової війни. На «відмінно» захищена робота дипломанта Марченка на тему: «Політика США по ремілітаризації західної Німеччини в перші роки після II світової війни» (керівник — доц. Петряев К. Д.).

Успішно написали і захистили дипломні роботи студенти істафу з країн народної демократії тт. Іванський і Неделя.

Захист дипломних робіт успішно пройшов на всіх кафедрах істафу. Проте в нашій роботі були і серйозні недоліки, внаслідок чого в цьому році захист відбувся на 2 тижні пізніше встановленого строку. Це, безумовно, зменшило час на підготовку студентів до державних екзаменів. Деканат, партійна, комсомольська організації та кафедри факультету повинні виправити цей істотний недолік, організувавши всі сили на підготовку і успішне складання студентами державних екзаменів.

Доц. П. Г. ЧУХРІЙ, секретар партіюро історичного факультету.

На урочистому засіданні Вченої Ради

14 травня 1955 року. Великий актовий зал університету. На сцені — святковий стіл, застелений кумачем, і квіти, багато квітів. Ректор Одеського державного університету проф. С. І. Лебедева, присвяченої знамен- «Урочисті збори, присвячені дев'яносторіччю з дня заснування університету, вважаю відкритими».

З доповіді постає обличчя університету, який з перших днів заснування став не лише значним науковим центром, але й вписав немало славних сторінок в історію російського революційного руху. Лише в наш час були створені всі умови для розквіту діяльності колишнього Новоросійського, нині Одеського державного університету, який носить ім'я великого Мечникова.

«Партія і уряд, — говорить проф. С. І. Лебедева, — піклуються про потреби університету, професорів, викладачів і студентів. Професорсько-викладацький колектив Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова самовіддано працює по підготовці і вихованню висококваліфікованих спеціалістів, озброєних марксистсько-ленінською теорією, відданих справі будівництва комунізму, а також вносить свій вклад в розвиток передової радянської науки».

Замовкли останні оплески слухачів після доповіді. Оголошуються привітання ювілярові від Обласного комітету КП України і Одеського вико-

навчого комітету, від Одеського міського комітету КП України...

Бурливою овацією зустрічають присутні вченого, який має світове ім'я, — академіка Філатова. У своєму виступі академік Філатов говорить про роль і значення великого російського хірурга і гуманіста М. І. Пирогова у відкритті Одеського університету. В дореволюційний час багато було затрачено зусиль прогресивної професури, щоб відкрити медичний факультет, згодом, вже після Жовтня, реорганізований в самостійний навчальний заклад — Одеський медичний інститут, якому в 1952 році присвоєно ім'я М. І. Пирогова. Академік Філатов говорить про роботу спеціалістів-медиків медичного факультету, зокрема Богомольця, Гамалеї, Заболотного, які своїми працями збагатили медичну науку.

Вчений підкреслює, що тільки в умовах радянської держави він міг розробити цілий ряд нових проблем лікування очних хвороб. З хвилюючими словами привітання виступають директор Одеського медичного інституту ім. Пирогова, директор Одеського електротехнічного інституту, гідрометеорологічного інституту, інституту харчової і холодної промисловості.

На трибуні пророректор по учбовій частині тов. С. М. Ковбасюк. Він зачитує привітальні телеграми, що бажають нашому університету дальших

успіхів в розвитку радянської науки, від університетів нашої країни: Московського, Харківського, Казанського, Тбіліського, Томського, Кишинівського, Дніпропетровського, Воронежського, Чернівецького, — а також від вищих навчальних закладів Одеси, Одеської державної консерваторії імені Нежданової, заводу імені Січневого повстання, Одеського морського торговельного порту та багатьох інших.

З заключним словом виступив професор І. І. Пузанов, який висловив від усього колективу ОДУ ім. Мечникова глибоку вдячність всім підприємцям і особам, що поздоровляють наш університет.

І. І. Пузанов підкреслює, що побажання і привітання, які одержав наш університет, покладають на колектив Одеського державного університету серйозні зобов'язання, і найперше зобов'язання — це високо тримати прапор науки і освіти.

«Я впевнений, — говорить т. Пузанов, — що 90-річній ювілей нашого університету, з приводу якого ми, працівники університету, чули так багато щирих слів дружби і поваги, стане поштовхом для того, щоб з особливою енергією продовжувати роботу в галузі науки і освіти на благо нашої Вітчизни».

Після урочистої частини відбувся великий концерт художньої самодіяльності університету.

Одеса Ректору Одеського державного університету

Від імені колективу Московського університету гаряче вітаємо колектив професорів викладачів студентів і співробітників Одеського державного університету з 90-річчям з дня його заснування. Вчені Одеського університету який носить ім'я видатного російського біолога Мечникова внесли великий вклад в розвиток нашої вітчизняної науки. Бажаємо колективу Одеського університету нових успіхів в роботі на благо нашої любимої Батьківщини.

Ректор Московського університету академік ПЕТРОВСЬКИЙ

Одеса Щепкіна 12 Ректору державного університету

Тбіліський державний університет імені Сталіна вітає і поздоровляє Радю собрата який носить ім'я знаменитого російського біолога Іллі Ілліча Мечникова з 90-річчям заснування. Будучи одним з найкрупніших вогнищ культури братського українського народу Одеський університет на протязі всієї історії займав почесне місце справі підготовки наукових і педагогічних кадрів виховавши славу плеяду видатних вчених Тбіліського університету з почуттям гордості відзначає що в стінах Одеського університету одержали освіту видатні грузинські вчені Василь Мойсейович Петріашвілі який пізніше став першим виборним ректором цього ж університету і Петро Григоревич Мелікішвілі обраний першим ректором заснованого тоді Тбіліського університету. Багато з колишніх вихованців Одеського університету з успіхом ведуть тепер науково-педагогічну роботу Тбіліському університету. За роки радянської влади Одеський університет виховав нове покоління талановитих спеціалістів і вчених які самовіддано борються за дальший розквіт передової радянської культури. Не дивлячись на намагання фашистських загарбників знищити це вогнище радянської культури Одеський університет зумів наполегливою працею відновити свою навчальну і наукову роботу і знову зайняв почесне місце серед наукових установ Тбіліський університет гаряче бажає Одеському університету дальших успіхів його творчій праці за розвиток передової радянської культури на користь нашої великої Батьківщини оплоту миру і свободи.

Ректор університету професор КУПРАДЗЕ

Одеса Університет імені Мечникова

Український експериментальний інститут очних хвороб імені академіка Філатова вітає святкуванням славних дат дев'яносторіччя з дня заснування Одеського державного університету і стодесятиріччя з дня народження видатного російського вченого І. І. Мечникова і бажає університету який виховав плеяду видатних російських вчених дальших успіхів у розвитку наукових досліджень у вихованні висококваліфікованих кадрів спеціалістів і молодих наукових працівників.

Директор інституту академік ФІЛАТОВ

Одеса університет Ректору Лебедеву

Колектив Кишинівського університету гаряче вітає вчених студентів працівників і службовців 90-річним ювілеєм дня заснування Одеського університету імені Мечникова. Бажаємо успіхів навчання науковій громадській роботі на благо нашої любимої Батьківщини. Сподіваємося що дружні зв'язки що виникли між нами будуть міцніти ще більше і допоможуть дальшому піднесенню всієї роботи наших університетів.

Ректор ЦАРАНОВ Партбюро ЗАПЛЕТИНА

Одеса університет Ректору Лебедеву

Колектив Томського університету широким вітає колектив Одеського університету славною ювілейною датою дев'яносторіччя заснування університету і бажає плідотворної праці на благо нашої Батьківщини.

Ректор БУНТИН

Одеса Ректору державного університету

Колішні питомці Новоросійського університету які нині ведуть науково-педагогічну роботу Тбіліському університету шлють свої альями матері гарячий привіт з приводу дев'яносторічного ювілею бажають їй дальших успіхів підготовці наукових кадрів на благо нашої дорогої соціалістичної Батьківщини.

МІВАНІ МОСЕШВІЛІ ВАЧЕЙШВІЛІ КОДІЯ САМСОНІЯ МГЕЛАДЗЕ

ЮВІЛЕЙНА ВИСТАВКА

В зв'язку з ювілеєм наукова бібліотека ОДУ організувала велику виставку, яка відбиває історію Одеського (Новоросійського) університету, розвиток науки в університеті, проблеми, що їх зараз розробляють вчені університету.

Одеський (Новоросійський) університет було засновано в травні 1865 р. на базі Рішельєвського ліцею. Виставка відбиває боротьбу за створення університету в Одесі. Велику роль в справі перетворення ліцею в університет відіграв М. І. Пирогов, який був почитаним Одеського навчального округу в 1856—1858 рр. «Чтобы не привести просвещения целого края в совершенный упадок, есть одно средство радикальное и верное — преобразование лицея в университет», — писав він 20-І 1857 р. в докладній записці про хід освіти в Новоросійському краї. На виставці експоновано «Одеський вестник» № 99 за 1858 р. з промовою Пирогова, з якою він виступив, відіжджаючи з Одеси. Свою прощальну промову, яку він присвятив майбутньому Новоросійському краю, М. І. Пирогов почав з думки про перетворення ліцею в університет та про значення його для майбутнього всього краю.

Проект заснування університету в Одесі відхилявся; замість нього в 1861 р. було висунуто проект відкриття університету в м. Миколаєві,

бо уряд боявся заснування університетів у великих містах, де догляд над студентами був би утруднений і де вони були б під впливом революційних ідей. Але ідея відкриття університету саме в Одесі була настільки вже поширена, що уряд примусив був зважити на це.

Про це яскраво свідчить відповідь генерал-губернатора Коцебу на запит Державної ради про строк відкриття Новоросійського університету, де він зазначає, що дальше відстрочення відкриття університету може викликати думку про те, що уряд побоюється безпорядків і тому відкладає відкриття закладу.

Далі виставка відображає саме відкриття Новоросійського університету. Представлені «Указ правительствующему сенату» про заснування в Одесі замість Рішельєвського ліцею Новоросійського університету з трьох факультетами: історико-філологічним, фізико-математичним (з природознавчим відділом) та юридичним. В газеті «Одеський вестник» за 4 травня 1865 р., експонованій на виставці, описано церемонію відкриття Новоросійського університету.

З урядового розпорядження ми дізнаємося про перших професорів Одеського університету, відомих вчених: Соколова — першого ректора університету, Білярського, Леонтовича, Модестова, Лапшина, Григоровича,

Ценковського, Маркузена, Юргевича та інших.

Виставка відбиває історію університету за 90 років його існування, показує участь студентів і професури в революційному русі.

На виставці представлені численні університетські видання. Поряд з «Записками Новоросійського університета» та «Трудами Одеського державного університета», які є продовженням перших, представлені «Записки Новоросійського общества естествоиспытателей», «Летопись историко-филологического общества» та друковані органи інших наукових товариств, які існували при Одеському (Новоросійському) університеті.

Кожне видання супроводжується короткою довідкою про час організації товариства та про кількість виданих ним томів.

На виставці відбита робота наукової бібліотеки університету, яка працює при університеті з початку його існування.

Далі виставка показує досягнення в розвитку науки в Одеському університеті за час його існування по окремих факультетах.

На 4-х стендах, присвячених фізико-математичному факультету разом з фізінститутом та астрономічною обсерваторією, показані роботи перших професорів Новоросійського університету: Сабініна Е. Ф., який працював в університеті з 1866 по 1889 р., (наукові роботи в галузі варіаційного числення); Соколова І. Д., першого ректора Новоросійського університету, Шведова Ф. Н., який

працював в університеті понад 35 років (з 1868 по 1904). Праці Ф. Н. Шведова з електрики, астрофізики, молекулярної фізики мають значення і тепер. Показані роботи про планети, написані першим директором астрономічної обсерваторії (заснованої в 1871 р.) Беркевичем Л. Х., який працював в університеті з 1865 до 1882 р.

Далі представлені основні роботи видатних радянських вчених, які працювали в нашому університеті: роботи лауреата Сталінської премії В. Ф. Кагана в галузі основ геометрії і тензорного числення; показані перші роботи М. Г. Чеботарьова, які були написані та видані вперше в Одесі.

Серед видатних фізиків представлений М. О. Умов, який працював в університеті. На виставці представлені роботи Умова з питань руху акустики, які є основою для конструювання ряду акустичних приладів. Показані фотографії приладів, винайдених механіком Новоросійського університету І. А. Тимченком, який разом з московським професором Н. А. Любимовим сконструював перший кіноапарат.

Значне місце відведено працям професорів, що тепер працюють в нашому університеті. Це праці директора науково-дослідного інституту фізики, заслуженого діяча науки УРСР, лауреата Сталінської премії, проф. Є. А. Кириллова в галузі спектрального дослідження вбирання світла, люмінесценції та внутрішнього фотоелектру в галоїдних солях.

срібла; роботи члена-кореспондента АН УРСР, проф. В. П. Цесевича в галузі перемінних зрінок та інш.

Вчені фізико-математичного факультету тепер розробляють ряд актуальних проблем: роблять дослідження з теорії тяжіння, розповсюдження звукових хвиль у в'язкому газі при наявності теплопровідності, дослідження теорії ядерних сил, дослідження асимптотичного значення рівномірно наближених функцій при допомозі деяких апроксимаційних формул, вивчають спектральні властивості одного класу нелінійних диференціальних операторів, що видно з робіт, представлених на виставці.

Створений на початку існування університету фізико-математичний факультет мав природознавчий відділ, де велика увага приділялася викладанню хімії та агрохімії.

Виставка на 2-х стендах представляє основні друковані праці професорів та викладачів хімічного факультету або списки їх найважливіших робіт.

Увагу відвідувачів виставки привертає магістерська дисертація Д. І. Менделєєва, який працював ще в Рішельєвському ліцеї, з автографом автора: «Рішельєвському ліцею от служащего в нем Д. Менделєєва». На виставці представлені праці видатного хіміка акад. М. Д. Зелінського, який був студентом, а потім викладачем Новоросійського університету і за 20 років роботи в ньому опублікував понад 40 робіт.

Продовження

СТУДЕНТСЬКА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

З історичного минулого і сучасного студентства Одеського університету

Важко жилося студентам царської Росії. У вищих учбових закладах, двері яких були закриті для дітей робітників і селян, панувало поліцейське свавілля. Ряд законів царського уряду 1859, 1861, 1884, 1898 рр. ставили студентів у політично безправне становище. Поліцейські шпигуни слідували за кожним кроком студентів, за кожним їх словом. Таким було і матеріальне становище студентства. Студенти Одеського університету (із малозабезпечених родин) жили на горищах і в підвальних приміщеннях. Працювати не було де — читальний зал був закритий адміністрацією, яка боялася скупчень студентів.

Студенти пригноблених національностей — українці, поляки, євреї — постійно відчували на собі гніт самодержавства. В університеті ігнорувалося вивчення української мови, історії і культури українського народу.

Ріст революційного руху в країні охопив передову частину студентства Новоросійського університету. Вона боролася за академічну свободу: свободу сходок, гласного студентського суду і т. д. В кінці 70-х років в університеті виникають перші студентські гуртки. Студенти розповсюджували декламації, випускали рукописний журнал «Вперед». Опозиційний студентський рух в університеті був нерозривно зв'язаний з загальноросійським революційно-демократичним рухом, спрямованим проти царизму. Студенти університету були зв'язані і з «Південноросійським робітничим союзом». Особливо близьким до Заславського і членів «Союзу» був студент юридичного факультету Попко. Студенти Ярошенко, Знаменцев, Костюрин під впливом Заславського організували робітничий гурток на заводі Белліно-Фендерих. Зв'язок з «Союзом» мав великий вплив на передове студентство всього університету.

Студенти Одеського університету брали активну участь в розповсюдженні марксистської літератури, в роботі перших робітничих марксистських гуртків. Виконуючи завдання іскрівського комітету, група студентів університету в квітні 1903 р. розповсюджувала революційні листівки серед 3000 селян села Євгенівки (недалеко від Одеси). Під плодотворним впливом іскрівців, а потім і більшовицької одеської організації, росли і міцніли революційні традиції студентства Одеського університету. Тільки виходячи з розуміння цих

традицій можна пояснити небувалий розмах революційної боротьби студентів університету в роки першої російської революції, особливо восени 1905 року, коли університет перетворився в центр революційної пропаганди серед широких кіл населення міста, в один із головних вогнищ опору чорносотенним бандам. Багато студентів загинуло в боротьбі з царизмом. Власною кров'ю вони вписали прекрасні сторінки в історію студентства Одеського університету.

Справжнього розквіту Одеський університет досяг тільки після перемоги Великої Жовтневої соціалістичної революції. Радянське студентство весь час відчувало на собі турботу партії і уряду. В його розпорядження були віддані величезна бібліотека, читальний зал, багаточисленні кабінети і лабораторії, ботанічний сад, обсерваторія. За роки радянської влади славі традиції склалися в студентському колективі Одеського державного університету. Вони склалися в боротьбі за виконання завдань великого Леніна, звернення до радянської молоді: «Вести справу так, щоб віддати свою роботу, свої сили на загальну справу». Студенти університету — члени партії і комсомольці — застрільники боротьби за високу успішність, за творче оволодіння марксистсько-ленінською наукою. В роки війни багато студентів і викладачів університету з зброєю в руках захищали Батьківщину від ворогів.

В тяжкій військовій обстановці університет продовжував роботу. Навчальна і наукова робота проводилася у надзвичайно важких умовах, але колектив університету успішно боровся з усіма труднощами. Студенти і викладачі активно приймали участь в громадському житті Туркменської республіки. Тут вчені університету допомагали вченим Туркменії в розв'язанні важливих народногосподарських завдань. В 1943 р. народний комісар освіти Туркменії об'явив подяку колективу університету за допомогу в підготовці науково-педагогічних кадрів.

В післявоєнні роки університет досяг значних успіхів в науковій діяльності і у вихованні кадрів висококваліфікованих радянських спеціалістів. Зараз в університеті навчається більше ніж 2000 студентів — дітей робітників, селян і трудової інтелігенції. Вихованням молодих спеціалістів керують такі досвідчені наукові працівники, як професор М. О. Савчук,

професор В. П. Тульчинська, професор Пузанов, доктор фізико-математичних наук Є. А. Кирилов та інші.

На всіх факультетах систематично проводяться політінформаційні, теоретичні конференції на актуальні теми марксистсько-ленінської теорії. Студенти беруть активну участь в науковій роботі. В 54 гуртках університету працює понад 1000 студентів, об'єднаних в студентське наукове товариство. Щороку в університеті проводяться студентські конференції. В минулому році на конкурс було подано більше 80 робіт, багато з них одержали вищу оцінку.

Студенти університету беруть активну участь в художній самодіяльності, в спортивній роботі. В Одеському університеті виховувався талановитий радянський шахіст, чемпіон СРСР з шахів Ю. Геллер.

Студенти беруть активну участь в громадському житті рідного міста, республіки, країни.

Лекторські групи комітету комсомолу ведуть значну агітаційно-пропагандистську роботу на підприємствах Одеси. Виступи художнього колективу університету неодноразово користувалися успіхом у трудящих міста.

Особливу увагу приділяє молодь університету роботі в підшефному колгоспі ім. Леніна, Велико-Михайлівського району. Цінну ініціативу проявила комсомольська організація філологічного факультету, від якої цього літа їде на роботу в колгосп Одеської області дві комсомольські бригади. Немає сумніву, що ці бригади справляться з своїм почесним завданням.

Интересне і багатогранне життя радянського студентства. За роки радянської влади студенти Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова виробили прекрасні традиції: бути першими в навчанні, труді, громадській діяльності на благо нашої радянської Батьківщини. Свято бережуть ці традиції багаточисленні випускники університету, які працюють в різних галузях народного господарства. Ці традиції виховали в них Комуністична партія і ленінський комсомол. Ці традиції нерозривно зв'язані з славним революційним минулим одеського студентства.

ГУЛЯК, студент III курсу історичного факультету.

З історії мовознавства на філологічному факультеті

Історико-філологічний факультет Новоросійського університету мав 11 кафедр. З них — 7 філологічних (слов'янської філології, загальної літератури, порівняльної граматики індо-європейських мов, грецької літератури, римської літератури, теорії й історії мистецтва, історії російської мови й літератури) та 4 історичних. На цьому ж факультеті було 3 учбово-допоміжних установ: музей виставочного мистецтва, нумізматичний та історико-філологічний кабінет, відкритий через 22 роки після заснування університету.

В музеї була придбана картина «Пушкін на березі моря» знаменитого російського художника Айвазовського, картини Шишкова, Клодта, Дубовського та ін. В музеї були також статуї, барельєфи, обеліски.

Визначні філологи, що працювали в нашому університеті, розробляли переважно питання слов'янознавства. Першим деканом історико-філологічного факультету був обраний один з основоположників слов'янської філології в Росії Віктор Іванович Григорович. Цей знаменитий вчений-мовознавець був поборником пригнічення тоді слов'янських народів. З його ініціативи в 1870 р. було засновано «Одеське слов'янське благодійне товариство». Він збагатив слов'янознавство відкриттям багатьох дуже цінних пам'яток старослов'янської письменності та працями по вивченню слов'янських мов.

Кафедру порівняльної граматики індо-європейських мов у 1871 р. зайняв член Загребської академії і почесний доктор слов'янської філології Петербурзького університету І. В. Ягич.

Численні праці І. В. Ягича зробили його відомим вченим. В 1866 р. він був затверджений дійсним членом Південнослов'янської Академії наук і мистецтва, в 1868 р. обраний членом-кореспондентом слов'янської філології Петербурзького університету, а потім став професором Новоросійського університету. Та, на жаль, працював у нас цей видатний славіст лише 2 роки (1872—73 і 1873—74 навчальні роки).

По праву пишається наш факультет своїм вихованцем Д. М. Овсянником-Куликовським. Будучи санскритологом за освітою, Овсянник-Куликовський перший період своєї наукової діяльності присвятив вивченню міфології Вед. Але пізніше в нього проявляється великий інтерес до питань

мовознавчого і літературознавчого характеру.

Через шкідницьку діяльність українських буржуазних націоналістів, що засіли в Наркоматі освіти УРСР, Одеський (Новоросійський) університет в 1920 р. був закритий, і філологічний факультет було організовано знову лише в 1937 р.

Отже, філологічний факультет нараховує всього 18 років, куди входять і роки Великої Вітчизняної війни. Та не дивлячись на такий невеликий відрізок часу, факультетом зроблено дуже багато. Тільки в післявоєнний період випущено 4 томи наукових записок, де надруковані праці викладачів та наукових працівників факультету.

В радянський період успішно розвивали лінгвістичну науку професори Томсон, Потапов, Беляев, академік Ляпунов та інші.

Довгий час наукову роботу лінгвістів очолював акад. Б. М. Ляпунов. Учень знаменитого славіста Ягича, він зосереджує свою увагу на порівняльно-історичній фонетиці, морфології, акцентології слов'янських мов.

Важливе значення має студія Б. М. Ляпунова «Форми склонення в старослов'янському мові», де Ляпунов торкається питання історії слов'янського відмінювання.

Б. М. Ляпунов дожив до Великої Вітчизняної війни і помер на 81 році життя в Казахстані.

Його праці відзначаються глибокою лінгвістичною аналізою і зараз рекомендуються студентам і аспірантам при вивченні старослов'янської мови та історії російської мови.

Характерно, що ці вчені різко негативно ставились до антинаукових марксистських концепцій в мовознавстві і в своїх дослідженнях користувались порівняльно-історичним методом.

Вивчається й досліджується також спадщина Томсона, Потапова, Беляева.

Зокрема порівняльна фонетика слов'янських мов професора Беляева відредатована силами лінгвістів для видання.

В останні роки зусилля лінгвістичних кадрів (доценти Н. І. Букатевиц, І. Є. Грицютенко, М. В. Павлюк, В. В. Мартиненко, канд. філологічних наук М. М. Копиленко) спрямовані на створення учбових посібників з порівняльної граматики східнослов'янських мов та методичних посібників з іноземних мов.

В. КРУТИУС, студент III курсу філологічного факультету.

Продовження

Першим професором хімії був відомий вчений М. М. Соколов, який, працюючи в університеті з 1865 по 1871 рік, створив хімічну лабораторію. Його дослідження присвячені вивченню молочної кислоти, а також різних окисислот. Численні роботи, присвячені пам'яті Соколова, свідчать про велике значення діяльності видатного хіміка.

На виставці представлені роботи О. А. Веріго, який велику увагу приділяв благоустрою нашого міста. Значний вклад в хімічну науку внесли професор В. М. Петрів та його учень П. Г. Меліков, яких, крім наукових інтересів, зв'язувала зворушлива дружба. На виставці їх роботи представлені поруч.

Багатогранною була діяльність С. А. Танатара. Основні з його 114 друкованих праць представлені на виставці.

Значне місце на виставці займають роботи вчених, які працювали в університеті вже після Жовтневої революції. Це роботи проф. кафедри неорганічної хімії Д. К. Добросердова, який виховав цілий ряд хіміків, роботи Б. А. Бібера, Е. С. Бурксер, Л. В. Бисаржевського. Особливе місце займають роботи проф. фізичної хімії П. Н. Павлова. Більше 80 друкованих праць належать перу П. І. Петренко-Критченка, який провів в стінах університету біля 50 років. Його роботи є величезним вкладом в справу розвитку стереохімії. Ім'я Е. К. Лопатко, видатного хіміка-технолога, роботи якого представлені

на виставці, широко відоме спеціалістам нашої країни в галузі сірчано-кислотної і суперфосфатної промисловості. Далі представлені роботи проф. В. Д. Богатського, який протягом ряду років, працюючи в університеті, розробляв ряд важливих теоретичних проблем, вивчав швидкості стерифікації, будову спиртів, а також проводив роботи прикладного характеру (дослідження вина, очистка від накипу димогарних труб тощо); роботи Н. С. Цонева, присвячені гідрованню жирів, каталізації при гідрогенізації жирів, окисленню масел тощо.

Тепер колектив вчених хімічного факультету також веде дослідження по розробці багатьох актуальних тем.

Ювілей університету співпадає з 110-річчям з дня народження великого російського вченого І. І. Мечникова, який значний період своєї наукової діяльності провів у Новоросійському університеті.

Його працям присвячений перший стенд біологічного факультету, на якому представлені дореволюційні і радянські видання його праць і матеріали про його життя і діяльність. Виставка відбиває наукову діяльність сучасника Мечникова, великого вченого-біолога, основоположника порівняльної ембріології О. О. Ковалевського, професора Новоросійського університету з 1875 по 1891 р.

Потім у хронологічному порядку відібита діяльність зоологів, які працювали в університеті з перших днів його заснування: О. Нордмана, великого зоолога, що перешов в університет ще з Рішельєвського ліцею.

П. М. Бучинського, який довгий час очолював Новоросійське товариство природодослідників; І. М. Відгальта, В. М. Рип'якова, Н. А. Гребницького, М. Куделика та інших.

Широко показана і наукова діяльність зоологів університету в радянський час. Виставка відбиває роботу таких видатних радянських зоологів, як О. О. Браунер, академік Д. К. Третяков, роботи теперішнього завідуючого кафедрою зоології хребетних професора І. І. Пузанова, завідуючого кафедрою зоології безхребетних члена-кореспондента АН УРСР М. П. Савчука і молодих співробітників кафедри.

Наукова діяльність кафедри гідробіології представлена роботами М. О. Загоровського, талановитого гідробіолога О. К. Макарова, який загинув під час Великої Вітчизняної війни, зав. кафедрою проф. О. Р. Пренделя та співробітників кафедри.

Стенди, присвячені роботі кафедри фізіології людини і тварин починаються працями І. М. Сеченова — батька російської фізіології, який працював в Новоросійському університеті з 1871 по 1876 рік. Основні праці Сеченова представлені в дореволюційних і радянських виданнях. На виставці подані роботи П. О. Спіро, П. Ф. Веріго, В. В. Зав'ялова.

З 1916 року по 1951 рік кафедру очолював Є. І. Синельников, учень та послідовник Павлова.

На виставці представлені роботи вчених школи, робота кафедри в радянський період.

Працями видатного ботаника професора Л. С. Ценковського починається стенд, присвячений кафедрі ботаніки. Далі представлені наукові праці А. І. Волкова, Я. Я. Вальца, Ф. М. Каменського, Л. Рейгарда, О. Ф. Сапегіна, П. С. Шестерникова. В радянський час в університеті працював видатний вчений Г. І. Танфільєв, учень В. В. Докучаєва. На виставці представлені його роботи з ботаніки і геоботаніки.

На виставці представлені роботи великого альголога Д. О. Свиренка, який очолював кафедру і ботанічний сад до 1928 р., а також роботи його співробітників.

На виставці відбиті роботи співробітників кафедри морфології і систематики рослин. В стінах університету працювали видатні ботаніки в області фізіології рослин. Це В. Ротерт, його учень І. Д. Шербак, Г. О. Боровиков, проф. Ф. М. Порошко.

Тепер кафедрою фізіології рослин завідує проф. С. І. Лебедев, його праці і праці співробітників кафедри відбиті на виставці.

Кафедра мікробіології представила роботи Я. Ю. Верідовського, Д. І. Рубенчика, С. З. Хайта, В. Б. Сукнева, В. Менервіна. Тепер кафедру очолює член-кореспондент АН УРСР проф. В. П. Тульчинська. Численні її роботи, роботи професора Файтельберга та інших співробітників кафедри подані на виставці.

Наймолодша кафедра біологічного факультету — кафедра генетики і дарвінізму — представлена роботами Т. А. Маштелера, П. І. Дмитрашко, П. Л.

Іванченка, А. І. Воробйова, І. М. Сагайдака. Книга А. І. Воробйова перекладена на ряд іноземних мов. Переклади книги представлені на виставці.

Виставка відбиває роботу ботанічного саду і проблеми, які він розробляє.

Геолого-географічний факультет представлений двома стендами. На першому стенді відбиті праці видатних вітчизняних вчених, які працювали в Одеському університеті з дня його заснування і пізніше, як наприклад, геолога професора Н. А. Головінського, професора мінералогії і кристалографії Р. О. Пренделя, професора-геолога Н. Андрусова, М. Ф. Синцова, М. Д. Сидоренка, Кловоского, Г. І. Танфільєва, В. І. Крокоса та багатьох інших.

Відбиті також роботи професора О. І. Набоких — організатора геологічного музею при ОДУ, О. М. Криштофовича — вченого-палеоботаника, Є. Т. Мальваного — доцента-гідролога.

На виставці представлені: карта з визначенням місць роботи геологів ОДУ, курсова робота студентки Остафій «Гіпсометрична карта одеського побережжя».

На стендах історичного факультету і кафедр суспільних наук показані праці вчених-істориків, які розпочали роботу ще в Рішельєвському ліцеї, а потім перейшли з 1865 року працювати в Новоросійський університет. Це професори В. Н. Юргевич,

Продовження

Вклад вчених-геологів Одеського державного університету у вивчення України

Геологи Одеського (Новоросійсько-го) університету розпочали свою дослідницьку діяльність з вивчення геології Херсонської губернії. Потім коло їх досліджень значно розширилося і охопило також північний і південний Крим, Кавказ, Бессарабію і Поділля.

В галузі мінералогії найбільший інтерес викликають роботи Р. О. Пренделя. Прендель детально вивчив мінерал відуїт (1888 р.), вперше в Росії описав скручені вправо кристали кварцу з гори Казбек (1898 р.), описав ізоламорфну групу сур'янистої і миш'якової кислот. В результаті останнього дослідження він прийшов до висновку про наявність у всякій поліморфній речовині однієї найбільш стійкої видозміни серед декількох менш стійких і про прагнення всякої поліморфної речовини, яка при відповідних умовах змінює свою молекулярну будову, перейти у видозміну, яка має більш симетричну структуру. Р. О. Прендель (1890 р.) вперше встановив також, що вода кристалізується у двох сингоніях: в гексагональній і правильній (кубічній).

З повним правом можна стверджувати, що вчені Одеського університету вперше організували дослідження метеоритів у масштабі всієї країни. Зібрана колекція метеоритів і зараз зберігається у мінералогічному музеї Одеського університету.

Геологи Одеського університету займалися дослідженнями геології півдня України. Вони старанно розробляли стратиграфію і дали їх фауністичну характеристику. Вченими було встановлене і двочленне ділення сарматських відкладів на нижній і верхній відділи.

Геологами Одеського університету був складений на основі особистих зібрань досить детальний перелік окам'янілостей, які є в різних ярусах неогену.

Були опубліковані також короткі списки викопних риб і птахів для понтичного ярусу, деяких рептилій і птахів для меотичних відкладів і досить детальні списки ссавців для меотичних відкладів.

Важливо відзначити, що вчені Одеського університету пробудили у місцевого населення інтерес до палеонтологічних знахідок. Внаслідок цього на Україні була відкрита у 1909 р. гіпаріонова фауна. Розкопки цього місцезнаходження фауни, відкриті вчителем с. Ново-Єлизаветівки А. Ф. Осмиховським, дали цінний унікальний матеріал про викопних ссавців

меотичного віку. Ці розкопки покладали початок дослідженню викопних ссавців у Росії. На базі цього в Одесі виникла школа палеонтологів-хребетників, які вивчали ссавців. Головним представником цієї школи були: О. К. Алексеев, І. П. Хоменко, К. О. Пржемиский і В. І. Крокос.

Слід відмітити, що у геологів Одеського університету з'явилося прагнення не обмежуватися лише описом викопної фауни, а з'ясувати вплив середовища на організм і вирішувати питання еволюційного порядку, близькі до сучасної палеогеології. Такі висновки робили у своїх роботах М. І. Андрусов, М. О. Головінський, В. Д. Ласкарів.

Перші знахідки викопної флори в неогенових відкладах півдня Росії належать геологам Одеського університету В. Д. Ласкаріву, М. І. Андрусову, О. М. Криштофовичу, В. І. Крокосу, Є. А. Гапонову.

В області гідрогеології геологи Одеського університету виконували роботи, які мали велику теоретичну і практичну цінність і зберегли своє значення і для сучасності.

Гідрогеологічні роботи геологів Одеського університету завжди тісно були зв'язані з вимогами практики і вирішували всякий раз певне конкретне завдання. До таких робіт відносяться вивчення умов і причин утворення одеських зсувів (Синцов, Сидоренко).

Після Великої Жовтневої соціалістичної революції розвиток геологічних наук на Україні, в тому числі і в Одеському університеті, набув великого розмаху. В 1924—26 рр. були проведені великі гідрогеологічні дослідження державних земель півдня України. В цих роботах брали участь вчені університету Алексеев, Гапонов, Хоменко, Крокос. В матеріалах подані детальні дані про геологічні і гідрогеологічні умови південних районів УРСР.

Велику роботу по гідрогеологічних дослідженнях зробили вчені нашого університету Гапонов, Мальований, П'ясовський, Гончар, Степанов.

На основі детального вивчення архівних і літературних матеріалів була видана фундаментальна робота Є. А. Гапонова «Каталоги шпар Маріупольського, Херсонського, Мелітопольського, Одеського, Кіровоградського, Павлоградського, Запорізького, Дніпропетровського, Березанського округів».

Велику роботу по гідрогеологічних дослідженнях зробили вчені нашого університету Гапонов, Мальований, П'ясовський, Гончар, Степанов.

На основі детального вивчення архівних і літературних матеріалів була видана фундаментальна робота Є. А. Гапонова «Каталоги шпар Маріупольського, Херсонського, Мелітопольського, Одеського, Кіровоградського, Павлоградського, Запорізького, Дніпропетровського, Березанського округів».

Велику роботу по гідрогеологічних дослідженнях зробили вчені нашого університету Гапонов, Мальований, П'ясовський, Гончар, Степанов.

На основі детального вивчення архівних і літературних матеріалів була видана фундаментальна робота Є. А. Гапонова «Каталоги шпар Маріупольського, Херсонського, Мелітопольського, Одеського, Кіровоградського, Павлоградського, Запорізького, Дніпропетровського, Березанського округів».

Велику роботу по гідрогеологічних дослідженнях зробили вчені нашого університету Гапонов, Мальований, П'ясовський, Гончар, Степанов.

На основі детального вивчення архівних і літературних матеріалів була видана фундаментальна робота Є. А. Гапонова «Каталоги шпар Маріупольського, Херсонського, Мелітопольського, Одеського, Кіровоградського, Павлоградського, Запорізького, Дніпропетровського, Березанського округів».

Велику роботу по гідрогеологічних дослідженнях зробили вчені нашого університету Гапонов, Мальований, П'ясовський, Гончар, Степанов.

На основі детального вивчення архівних і літературних матеріалів була видана фундаментальна робота Є. А. Гапонова «Каталоги шпар Маріупольського, Херсонського, Мелітопольського, Одеського, Кіровоградського, Павлоградського, Запорізького, Дніпропетровського, Березанського округів».

Гідрогеологічна карта півдня УРСР, складена Є. А. Гапоновим, за своєю ідеєю є цінним вкладом в пізнання краю і в методику складання гідрогеологічних карт.

В останній час гідрогеологи нашого університету Є. Т. Мальований і Г. Я. Гончар виконали велику роботу по вивченню підземних вод районів Каховського водоймища.

Велику допомогу Каховській гідроелектростанції надало колектив геологів університету.

Л. Б. Розовський на протязі кількох років займається питанням переробки берегів водоймища. Одержані результати мають практичне і теоретичне значення.

Організована в 1948 р. кафедра мінералогії і петрографії проводить дослідницьку роботу по вивченню петрографічного складу гірських порід і корисних копалин, які є в Одеській області і на півдні України, а також по вивченню складу речовин метеоритної колекції і розв'язанню окремих питань кристалографії.

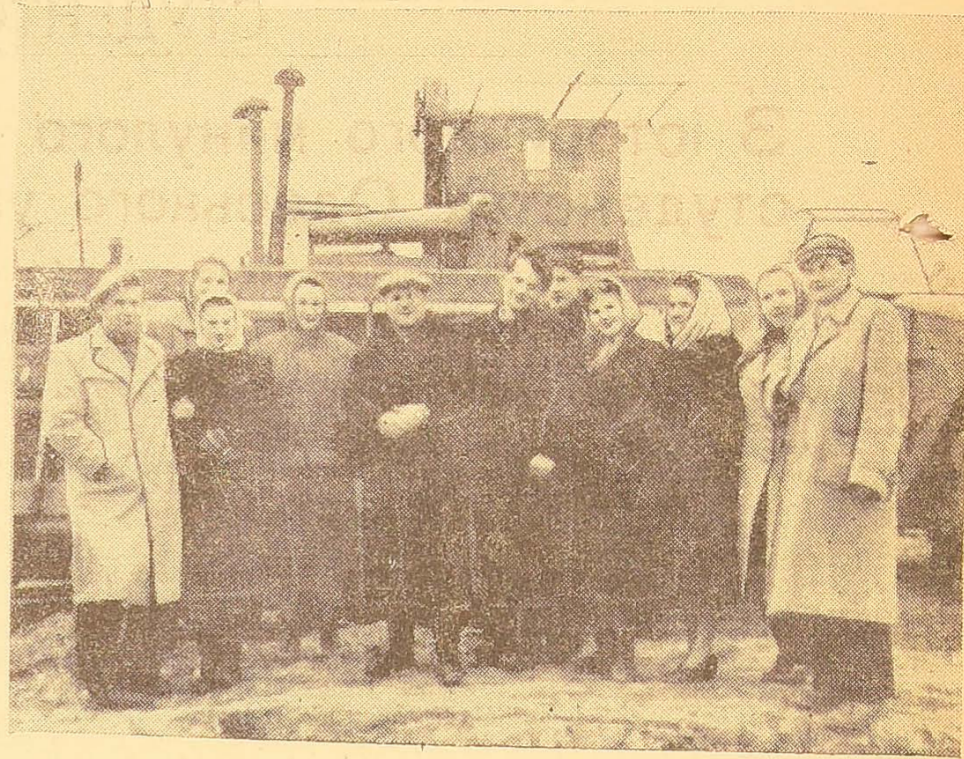
Дослідження в галузі метеоритики продовжує вести доцент Мільгевська. Її багатолітні роботи ставлять за мету повно і різнобічно описати зразки метеоритів з метеоритних колекцій музею університету, а також скласти довідник з метеоритних колекцій.

Слід відмітити відкриття геологами нашого університету унікального місцезнаходження викопних ссавців в карстових воронках і печерах поблизу м. Одеси. Це місцезнаходження відкрив співробітник палеонтологічного музею Т. Г. Грицай.

Славний шлях пройшли геологи Одеського університету за 90 років. Вони вислали багато яскравих сторінок в справу розвитку геології в нашій країні, виявили зразки любові до своєї Батьківщини, до праці.

Університет завжди буде пишатися тим, що в його аудиторіях вчилися, працювали і визначали своє коло наукових інтересів академік Андрусов, лауреат Сталінської премії О. М. Криштофович, автор теорії про походження ґрунтових вод А. Ф. Лебедев, автор вчення про поховані ґрунти і їх стратиграфічне значення О. І. Набоких, крупний палеонтолог О. К. Алексеев та багато інших.

І. ОДИНЦОВ, студент V курсу геолого-географічного факультету.

На фото: студенти-біологи в Юзефпільській МТС

Лист до університету

Десять студентів вашого університету т. Г. Гарновська, О. Фурман, В. Богданова, Н. Деспотева, А. Новак, І. Хайнал, Л. Ростовська, Л. Камінська, Є. Свилярьова, Г. Соляник на чолі з викладачами т. Г. Грінбартом і З. П. Коц проходили практику в колгоспах зони діяльності нашої МТС з 19 квітня до 15 травня цього року.

Ми влячні ректорату держуніверситету за добру роботу студентів по боротьбі з сільськогосподарськими шкідниками. Всі студенти виявляли виключно добросовісне ставлення до праці, своїм особистим прикладом надихали колгоспників на боротьбу з шкідниками цукрових буряків. Найкраще проявили себе в роботі т. Ратовська, Свилярьова, Фурман і Новак.

Серйозну допомогу надали студен-

ти нашим колгоспникам у поліпшенні агітаційно-масової роботи серед колгоспників: читали лекції, провадили бесіди, брали участь у випуску стінних газет і бойових листків. Студент Г. Соляник за час перебування в колгоспі прочитав 4 лекції.

Викладачі т. Г. Грінбарт і З. П. Коц систематично бували в колгоспах, цікавились роботою студентів, допомагали дирекції та партійній організації МТС в організації роботи по боротьбі з довгоносиками.

С. Б. Грінбарт прочитав лекцію «Наука і релігія про походження життя на землі». Лекція з великою увагою була прослухана нашим колективом.

Директор Юзефпільської МТС ТИТАРЕНКО.
Секретар парторганізації ТЕРЗЕМАН.

У творчій співдружності

Багато вищих учбових закладів дослідила територію водоймища, підготувала карту та інші необхідні матеріали.

В 1952 р. наша науково-дослідна робота перейшла в нову фазу—розпочалася розробка геологічних прогнозів і насамперед—процесів берегообваллення. Під методичним керівництвом геологів університету проводяться також польові дослідження.

Тривала творча співдружність вчених університету і проектувальників Каховської ГЕС принесла свої наслідки.

В університеті розроблені нові методи прогнозу берегообваллення, які знайдуть собі застосування і надалі.

Л. Б. РОЗОВСЬКИЙ, кандидат геолого-мінералогічних наук.

ЮВІЛЕЙНА ВИСТАВКА

Закінчення

Ф. І. Леонтович, Ф. К. Брун, а також Е. Р. Штери. Майже всі вони проводили роботу по вивченню історії півдня Росії, теперішньої України і т. д.

На виставці представлена дисертація О. І. Маркевича «Історія місцевого візантинізму в Московському государстві в XV—XVII вв.», надрукована в «Записках Новоросійського університета», т. 47.

На протязі 20 років в Новоросійському університеті працював відомий візантиніст Ф. І. Успенський. Його докторська дисертація представлена на виставці. На виставці подана фундаментальна праця вченого — «Історія Візантійської імперії», матеріали для якої збиралися під час його перебування в Новоросійському університеті.

II і III том цієї праці були видані в радянський час.

З 1894 р. по 1897 р. в Новоросійському університеті працював відомий історик Р. Ю. Віппер.

В 1898—1920 рр. з великими перервами в Новоросійському університеті працював професор Є. І. Шелкін—перший професор-комуніст. З 1919 р. по 1920 р. він вів велику громадську роботу по перетворенню вищої школи і створенню робфаків.

Із його багаточисленних робіт з російської і загальної історії на виставці показана дисертація «Русско-австрійський союз во время семилетней войны 1746—1753 гг.».

З 1920 р. на кафедрі загальної історії працював проф. К. П. Добролюбський, вихованець Новоросійського університету.

В 1933 р. він очолював кафедру загальної історії. На виставці представлені його основні праці: «Экономическая политика термидоранской реакции» (1930), «Термидор» (нариси з історії класової боротьби у Франції в 1794—1795 рр.).

На виставку подані роботи покійного М. П. Коров'якова з питань історичної картографії і чотири кандидатські дисертації молодих вчених-істориків, вихованців Одеського університету, які загинули в дні Великої Вітчизняної війни 1941—1945 рр.

Старіший професор Одеського університету А. Г. Готалов представлений на виставці працями з історії народної освіти, зокрема університетів.

Справу вивчення історії території України шляхом археологічних досліджень в Одеському університеті продовжує М. Ф. Болтенко, роботи якого над розкопками на острові Березань показані статтями в журна-

лах «Археологічні пам'ятки» і «Археологія».

Філологічний факультет представлений на виставці двома великими розділами: 1) з часу заснування університету до Жовтневої революції і 2) радянський період (з 1917 р. до наших днів).

На виставку подані праці видатного славіста Я. І. Григоровича, який працював в університеті з 1865 по 1876 р.

Значне місце на виставці займають праці інших видатних славістів факультету. Серед них імена Білярського П. С., Кочубинського О. О., Ягича, Лаврова, Томсона О. І. та ін.

З 1885 р. в університеті читає різносторонні курси, загальні і спеціальні, з історії західноєвропейської літератури професор О. І. Кирпичников, блискучий лектор і знавець літератури. Деякі з його робіт подані на виставці.

На виставці є праці декана історико-філологічного факультету професора Некрасова І. С. з давньоруської літератури, праці Істрина В. М.—історика російської літератури, академіка з 1907 року.

В стінах нашого університету працював Б. М. Ляпунов—російський славіст, академік (з 1923 року), учень академіка Ягича.

Праці його і збірник, присвячений 30-річчю його творчої діяльності, представлені на виставці.

Більше 30 років працював у на-

шому університеті П. Й. Потапов (з 1911 по 1945 р.). Праці його представлені на виставці.

Рукописи покійного проф. М. В. Беляєва — «Порівняльна граматики слов'янських мов», «Лекції з загального мовознавства»—також знайшли своє відображення на ювілейній виставці.

Праці вчених-сучасників відбивають роботу кафедр за певними проблемами: світове значення російської літератури, створення наукової біографії Т. Г. Шевченка та ін.

Кафедра української мови подала на виставку цікавий експонат—карту діалектологічних експедицій по Одеській області.

Серед вчених Новоросійського університету видатне і почесне місце займав професор М. М. Ланге (кафедра психології і педагогіки).

Микола Миколайович Ланге працював у Новоросійському університеті з листопада 1888 р. до 1912 року.

М. М. Ланге завідував кабінетом експериментальної психології. Тут була створена перша в Росії лабораторія експериментальної психології. Основними працями Ланге були «Психологія» (1914 р.), «Психологічні дослідження» (1893 р.), «Елементи волі». Всі вони подані на виставку. Про життя і діяльність Ланге багато цікавого можна узнати із робіт професора Д. Г. Елькіна, теж поданих на виставку.

Тепер кафедра педагогіки і психології розробляє наукову проблему: «Психологічні особливості сприймання мови у школярів».

На виставці подані також наукові роботи студентів Одеського (Новоросійського) університету. Представлені студентські роботи випускників Новоросійського університету, які пізніше стали його професорами (роботи професора Г. О. Боровикова, О. Криштофовича, Є. А. Кирилова), відзнаки на студентські роботи А. Готалова-Готліба, В. Могульського, К. Добролюбського, удостоєні золотих медалей. Представлені наукові роботи наших студентів, надруковані в «Працях ОДУ».

Великий інтерес викликають на виставці кращі дипломні роботи студентів.

Виставка організована в малому актовому залі по вул. Петра Великого, 2, і розміщена на 23 місцях.

Відкрита щоденно, крім неділя, з 12 по 17 год.

Виставка викликає широкий інтерес серед викладачів і студентів університету. Тільки за перший день виставку відвідало 472 чол.

Редактор І. М. ДУЗЬ.